

In gesprek met... Arnoud Heerings

Op woensdagavond 27 september 2023 is er een open repetitie van Schola Cantorum in Houten. Een prima gelegenheid om de dirigent van het koor aan de tand te voelen over wat hem zoal bezighoudt. En wat nu de lol is van gregoriaans zingen...

Waar komt je liefde voor het gregoriaans vandaan?

Ik groeide op in Delft als enig kind en ging elke zondagavond met mijn ouders naar de kerk. Dat vond ik niet eens echt leuk, want op dezelfde tijd was Catweazle op tv. Maar wat ik wel fascinerend vond waren de rituelen. En nadat ik eenmaal het Saba'oth had gehoord, was mijn nieuwsgierigheid geprikkeld. Die leidde mij naar de encyclopedie van mijn ouders en ik dook vol overgave in alles wat met liturgie te maken had. En in die wisselwerking tussen kerk en theorie ging er een vlammetje branden. Dat is nooit meer uitgegaan.

Mijn vader nam me mee naar Hyppolituskapel, in het centrum van Delft. Daar werd er gregoriaans gezongen. Daar verklaarde het oudste lid van het koor dat ik het wel van hem moest overnemen als hij er niet meer was. Hij kon niet vermoeden wat een profetische uitspraak dat was!

Ik ging muzikwetenschap gaan studeren en via mijn docent Jan Bogaerts kwam ik weer bij het gregoriaans terecht. Ik nam het dirigeren van het koor wel eens over bij bijvoorbeeld een begrafenis.

Maar het bleef op een laag pitje tijdens mijn studententijd. Ik had me inmiddels toegelegd op een baan in de financiële wereld. Tot op een avond in de kroeg iemand doodleuk verkondigde dat het conservatorium een docent gregoriaans zocht en dat hij mijn naam had doorgegeven!

Het conservatorium was heel tevreden over mij en van enkele uren per week – naast mijn andere baan - werd het langzaam een volledige baan en heb ik de financiën vaarwel gezegd.

Het gaat mij niet zo zeer om allerlei oude liturgie of terug naar oude riten. Gregoriaans is iets dat ook bij moderne mensen een plaatsje verdient.

Waarom heet het Gregoriaans?

Het heet Gregoriaans omdat het naar Paus Gregorius genoemd is. Hij stierf in 604. Maar twee eeuwen later heeft iemand hem willen eren en de eenstemmige kerkmuziek naar hem vernoemd. Hij was zelf niet eens een liefhebber van muziek of gezangen, maar was een bijzonder goed leider en diplomaat en had mooie organisatorische kwaliteiten.

Hij ontmoedigde zelfs enthousiaste zangers die graag naar de kerk kwamen: hij zei 'Kom niet naar de kerk omdat je een podium zoekt, maar kom om te bidden.' Hij was eerder kritisch, dan dat hij ze met open armen verwelkomde. Een opvallende keuze dus om een genre naar hem te noemen!

Is gregoriaans gezang nou eigenlijk een mannending?

Neen. Absoluut niet. En dat is echt een hardnekkig misverstand en een maatschappelijk vooroordeel. Iedereen mag en kan het zingen. Eigenlijk genderneutraal dus!

In de loop der eeuwen zijn er meerdere muziektradities geweest, waarin vrouwen ook zeer actief waren. Er zijn periodes in de geschiedenis geweest waarin vrouwen stelselmatig werden ontmoedigd of geweerd. Dus het is een oud en hardnekkig vooroordeel. Ik heb zelf meerdere vrouwenkoren geleid en de vrouwen zijn eigenlijk beter.

Het vrouwenschola in het Stiltecentrum o.l.v. Arnoud Heerings

Gregoriaans is eenstemmige zang

Wie goed wil zingen moet blijven oefenen! Dat geldt ook voor het gregoriaans. Je moet het met aandacht en zorg zingen. Eenstemmige zang betekent dat ongeacht de grootte van het koor, er een stem moet klinken. Er wordt gewerkt aan koorklank, uitspraak, tempo, en toon.

Schola Cantorum

In Houten doen we niet alleen maar Latijnse missen, we doen ook genoeg Nederlandse gezangen en bijvoorbeeld een antwoordpsalm. Dat houdt de liturgie toegankelijk en geeft de kerkgangers de kans om lekker mee te zingen. Het is namelijk niet alleen aan het koor. Je mag als kerkganger ook uit volle borst meezingen met de volgende onderdelen; het kyrie, gloria en het credo, het sanctus en het agnus dei!

Thuis bij God

Ik vind het Latijn een vorm van tijdloze plechtigheid. Met gregoriaans kun je plechtig en mooi voor de dag komen. Een viering is tenslotte een gelegenheid waarbij we te gast zijn in het huis van God. En dan doe je eens extra je best om goed voor de dag te komen. Het is niet noodzakelijk vromer dan ander gezang of andere genres, maar gregoriaans geeft een bijzonder plechtige stemming. Daarbij is het Latijn ook nog gewoon een hele mooie welluidende taal.

Gemeenschap

Het gaat in de kerk niet alleen om jezelf. Het is een soort wij-podium waar we samen bidden en zingen. Het gaat om de gemeenschap. We zeggen ook 'Laten **we** bidden'. Ik besef dat dat een uitdaging is in de huidige ik-maatschappij en toenemende individualiteit.

Om dat te bevorderen, nodigen we eenieder uit die geïnteresseerd is in gregoriaans gezang om naar de open repetitie / zangavond te komen.

Die is op woensdag 27 september van 20:00 tot 22:00 uur (inloop 19:30 uur) in de dagkapel van de R.K. kerk O.L.V. ten Hemelopneming, Loerikseweg 12 te Houten.

We houden de openbare repetitie i.sm. de Utrechtse Vrouwenschola.

Ik maak de gasten op een laagdrempelige manier wegwijs maken in de gregoriaanse traditie, het notenschrift, het Latijn, de geschiedenis, etc. En aan de hand van enkele eenvoudige gezangen kunt u een beetje proeven hoe het is om zelf gregoriaans te zingen.

Iedereen is van harte welkom!

Tekst: Diahann van van de Vijver